

UNIVERZITET U SARAJEVU – INSTITUT ZA JEZIK

KOMISIJA ZA IZBOR U ZVANJE VIŠEG NAUČNOG SARADNIKA ZA OBLAST
LINGVISTIKA – BOSANSKI, HRVATSKI I/ILI SRPSKI JEZIK

VIJEĆU INSTITUTA ZA JEZIK UNIVERZITETA U SARAJEVU

PREDMET: Izvještaj Komisije za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika za oblast lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik

Vijeće Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu na sjednici održanoj 14. 1. 2026. godine donijelo je Odluku o raspisivanju Konkursa za izbor u zvanje broj 01/24/26, nakon čega je na sjednici održanoj dana 06. 03. 2026. godine donijelo Odluku broj 01/134/26 o imenovanju Komisije za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu u sljedećem sastavu:

1. dr. sc. Alen Kalajdžija, naučni savjetnik, predsjednik Komisije, Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu, oblast: lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik;
2. dr. sc. Jasmin Hodžić, naučni savjetnik, član Komisije, Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu, oblast: lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik;
3. dr. sc. Erma Ramić-Kunić, viši naučni saradnik, član Komisije, Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu, oblast: lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik.

Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu objavio je Konkurs za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika za oblast lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik – jedan izvršilac. Prema tekstu Konkursa koji je objavljen u dnevnom listu "Dnevni avaz" dana 31. 1. 2026. godine i na web-stranicama Instituta za jezik i Univerziteta u Sarajevu, a u skladu s odredbama koje propisuje Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 26/16), minimalni uvjeti za ovo radno mjesto jesu:

- VSS, fakultet s odsjekom za bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik;
- naučno zvanje doktora nauka iz oblasti za koju se bira;
- najmanje tri godine provedene u zvanju naučnog saradnika;
- najmanje pet naučnih radova iz oblasti za koju se bira objavljenih u priznatim publikacijama, objavljena naučna knjiga i originalni naučni uspjeh kao što je naučni projekt, patent ili originalni metod, sve nakon izbora u zvanje naučnog saradnika.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju i Potvrdu o potpunosti i blagovremenosti pristiglih prijava broj 01/109/26 od 20. 2. 2026. godine dostavljenu od sekretara Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, koja čini sastavni dio ovog Izvještaja, Komisija konstatira da se na Konkurs za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu prijavio jedan kandidat:

Tarik Ćušić, doktor lingvističkih nauka – bosnist, naučni saradnik u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu.

Uz prijavu na konkurs, svojeručno potpisanu, kandidat je dostavio sljedeću dokumentaciju:

- Izvod iz matične knjige rođenih, ovjerena kopija;
- Uvjerenje o državljanstvu, ovjerena kopija;
- Diplome o stečenim zvanjima za prvi i drugi ciklus studija, uz dodatke diplomama, ovjerena kopija;
- Diplomu o stečenom zvanju doktora nauka, uz dodatak diplomi, ovjerena kopija;
- Biografiju (CV);
- Bibliografiju i spisak objavljenih naučnih radova nakon izbora u zvanje naučnog saradnika iz oblasti za koju se bira (uz fotokopije radova u prilogu);
- Dokaz o izboru u zvanje naučnog saradnika, ovjerena kopija;
- Potvrdu sa spiskom projekata, patenata ili originalnih metoda iz oblasti za koju se vrši izbor, original;
- Ugovor o radu, ovjerena kopija.

Prijava je blagovremena, uredna, potpuna i usklađena s uvjetima utvrđenim Konkursom.

IZVJEŠTAJ

BIOGRAFIJA

Dr. sc. Tarik Čušić, naučni saradnik Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, rođen je u [redacted] godine. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Sarajevu. Prva dva ciklusa studija na Odsjeku za bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnosti naroda Bosne i Hercegovine Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu okončao je 2012. godine. Kako bi pribavio osnovni materijal za izradu doktorske disertacije, kao student trećeg ciklusa Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, 2014. godine posjetio je Univerzitetsku biblioteku u Erlangu, gdje je imao priliku detaljnije pregledati original Erlangenskog rukopisa, a u svrhu istraživanja dat mu je faksimilni primjerak rukopisa. Treći ciklus studija iz oblasti lingvističke bosnistike završio je 2019. godine odbranom doktorske disertacije pod naslovom *Jezik i grafijske odlike Erlangenskog rukopisa* pod mentorstvom prof. dr. Lejle Nakaš, stekavši tako zvanje doktora lingvističkih nauka – bosnista.

U periodu od 2010. do 2021. godine, bio je zaposlen u Rektoratu Univerziteta u Sarajevu kao lektor za bosanski jezik, na radnom mjestu stručnog saradnika i višeg stručnog saradnika. Učestvovao je u organizaciji i realizaciji brojnih manifestacija, svečanosti i promocija na Univerzitetu u Sarajevu. U tom periodu uspio je završiti doktorski studij i objaviti jednu naučnu knjigu i 15 naučnih i stručnih radova te prikaza. Od 2021. godine radi u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu kao naučni saradnik za oblast *lingvistika – bosanski, hrvatski, srpski jezik*.

U cilju stručnog i naučnog usavršavanja, uspostavljanja profesionalnih kontakata i stjecanja međunarodnog iskustva angažirao se u evropskim programima i projektima i bavio se istraživanjima u okviru međunarodne naučnoistraživačke saradnje.

Učestvovao je na naučnim konferencijama i skupovima organiziranim u Bosni i Hercegovini, Srbiji i online. Bio je izlagač na: međunarodnoj naučnoj konferenciji *Bosanska usmena tradicija u kulturi svijeta* održanoj u Mostaru 27–28. oktobra 2017; drugoj međunarodnoj naučnoj konferenciji *Bosanska usmena tradicija u kulturi svijeta* održanoj u Mostaru 26–28. oktobra 2018; 3. Simpoziju o bosanskom jeziku održanom u Sarajevu 20–21. maja 2021; četvrtom internacionalnom kolokviju *Bosanska usmena tradicija u kulturi svijeta* održanom online 30. oktobra 2021; međunarodnoj naučnoj konferenciji *Makedonski jezik – izvor za naučna istraživanja* održanoj online 21. novembra 2021; naučnoj konferenciji *Razvoj*

lingvističke bosnistike održanoj u Sarajevu 2–4. marta 2022; međunarodnoj konferenciji *Bosanski jezik – historijski razvoj i savremeni trenutak* održanoj u Novom Pazaru 9–11. maja 2025.

Voditelj je triju naučnih projekata u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu: *Terminološka leksika u bosanskom jeziku*, koji je zasnovan 2021. godine (izrada u toku); *Jezik bošnjačkog usmenog epskog pjesništva*, koji je zasnovan 2022, a završen 2024; *Jezik usmenog stvaralaštva Bošnjaka*, koji je zasnovan 2023. godine (izrada u toku).

Recenzent je članaka za časopise *Književni jezik* (Institut za jezik u Sarajevu) od 2021. i *Društvene i humanističke studije* (Filozofski fakultet u Tuzli) od 2025. godine.

BIBLIOGRAFIJA

Iz područja lingvističke bosnistike dr. sc. Tarik Ćušić dosad je objavio dvije knjige i 21 rad, od toga 17 naučnih radova (izvornih i preglednih), dok su preostali osvrti, prikazi, referati. Komisija je, shodno zakonskim aktima, uzela u razmatranje samo bibliografske jedinice objavljene nakon izbora u zvanje naučnog saradnika, koji kandidat ima u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu od 2021. godine.

Nakon izbora u zvanje naučnog saradnika dr. sc. Tarik Ćušić objavio je jednu knjigu, sedam naučnih radova i jedan referat, kako slijedi:

Knjiga

Leksika stranoga porijekla u bošnjačkom epskom pjesništvu, Edicija Radovi, knj. 37, Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Institut za jezik, 2024. (352 str.)

Naučni radovi

1. “Pisanje skraćenica za stručna zvanja novijeg datuma: jezička i zakonska rješenja u Bosni i Hercegovini”, *Pregled: časopis za društvena pitanja*, 2021, LXII/3 (str. 45–59)
2. “Deliverable D1.36 Report on the Bosnian Language”, *European Language Equality* (ELE), EU project no. LC-01641480 – 101018166, 2022. (str. 1–13)
3. “Erlangenski rukopis – izvor makedonskog usmenog stvaralaštva: jezičko istraživanje”, *Македонскиот јазик – извор на научни истражувања: зборник на трудови од VI меѓународна научна конференција*, 2022. (str. 257–266)
4. “Riječi koje nisu turskog, arapskog i perzijskog porijekla i mješovite tvorenice u Škaljićevim *Turcizmima*”, *Forum Bosnae*, 2023/102 (str. 823–841)
5. “Language Report Bosnian”, u: Rehm, G., Way, A., ur., *European Language Equality: A Strategic Agenda for Digital Language Equality*, Cham: Springer, 2023. (str. 99–102)
6. “Glagolske konstrukcije (*u*)činiti (*se*) + imenica ili pridjev stranoga porijekla u Parry – Lordovoj zbirci”, *Društvene i humanističke studije*, 2024/26 (str. 555–588)
7. “Italijanske posuđenice u savremenom bosanskom jeziku”, *Ricerche slavistiche*, 2024, 7/67 (str. 243–270)

Referat (stručni članak)

“Institut za savremeni jezik”, *Institucionalizacija nauke o jeziku u Bosni i Hercegovini*, Edicija Posebna knjiga, knj. 33, Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Institut za jezik, 2023. (str. 14–18)

Uz prijavu je kandidat dostavio jedan primjerak knjige i fotokopije svih navedenih radova s valjanim dokazom da su objavljeni. Imajući na umu zakonske odredbe o uvjetima za izbor u naučna zvanja, a posebno one koje se tiču vrednovanja postignutih rezultata u oblasti

naučnoistraživačkog rada nakon posljednjeg izbora u zvanje, Komisija je ocijenila relevantnim bibliografske jedinice koje se odnose na objavljenu knjigu i naučne radove: knjigu, koja je objavljena u izdanju Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, recenzirali su priznati domaći i međunarodni naučni autoriteti; svi naučni radovi objavljeni su u domaćim i stranim priznatim publikacijama s recenzentskim sistemom ocjenjivanja.

OCJENA BIBLIOGRAFIJE RELEVANTNE ZA IZBOR

Na osnovu predložene bibliografije koja je relevantna za izbor može se zaključiti da se dr. sc. Tarik Ćušić naučno primarno bavi pitanjima iz oblasti historije bosanskog jezika, ponajprije filološkim temama iz oblasti jezika bošnjačkog epskog stvaralaštva, ali da ga također zanimaju i pitanja koja se tiču nekih pravopisnih problema u bosanskom jeziku.

U bibliografiji dr. sc. Tarika Ćušića relevantne jedinice odnosno naučni članci obuhvaćeni su zakonskim odredbama o minimalnim uvjetima za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika, zbog čega će se ovdje detaljnije iznijeti ocjena datih bibliografskih jedinica, i to naučne monografije i pet naučno referentnih radova, s obzirom na njihov naučni profil te na činjenicu da su ti radovi indeksirani u relevantnim i priznatim bazama. Također, vrlo kratak osvrt bit će dat na preostale bibliografske jedinice, kojima se zaokružuje istraživački opus kandidata, a koji podrazumijeva naučnoistraživačke aktivnosti od prethodnog izbora u zvanje.

Naučna monografija

Knjiga *Leksika stranoga porijekla u bošnjačkom epskom pjesništvu* (Edicija Radovi, knj. 37, Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Institut za jezik, 2024) obuhvata 352 stranice (približno 120.000 riječi) i sadrži predgovor i sljedećih devet dijelova: 1. Uvod, 2. Leksičko posuđivanje, 3. Jezički dodiri i adaptacija riječi stranoga porijekla, 4. Riječi stranoga porijekla kao elementi poetske gramatike, 5. Frekventnost riječi stranoga porijekla, 6. Zaključna razmatranja, 7. Rječnik, 8. Izvori i literatura, 9. Indeks imena i pojmova. Pod pojmom „strana leksika“ autor podrazumijeva neodomaćene strane riječi (pri čemu su turcizmi odomaćeni). Kako se već iz pregleda poglavlja vidi, rukopis ima čvrstu i logičnu strukturu, gdje se prvo uvode osnovni pojmovi, objašnjava procedura istraživanja, njegov predmet i izvori, razmatra teorijski okvir leksičkog posuđivanja, a onda se analiziraju relevantni elementi funkcioniranja neodomaćene strane leksike u bošnjačkom epskom korpusu. U trećem dijelu daju se detaljni podaci i o tipu jezičkih kontakata i o fonološkim, morfološkim i značenjskim adaptacijskim obrascima za svaki od uključenih jezika. Dakle, taj dio doprinosi boljem poznavanju ovog leksičkog sloja u smislu opće teorije leksičkih kontakata i adaptacije posuđenica. Nakon toga, u četvrtom dijelu analizira se sintagmatsko funkcioniranje ove leksike u bošnjačkom epskom pjesništvu. Peti dio nastavlja tu analizu funkcioniranja predočavajući frekvencijsku analizu i grupirajući ovaj leksički sloj po tim parametrima. Zaključci istraživanja sažeto i obuhvatno predstavljani su u Zaključnim razmatranjima. Posebnu vrijednost ovog rukopisa predstavlja Rječnik, gdje se za svaku leksemu iz ovog sloja daje detaljna leksikografska obrada: etimologija (s predstavljanjem cjelokupnog lanca posuđivanja), opis značenja te primjeri s izvorima, uz druge očekivane elemente obrade kakve su upotrebne etikete i morfološke oznake. Uz spomenutu organizaciju, o kojoj je već bilo riječi, u posebno vrijedne osobine ovog rukopisa ubraja se sljedeće: 1. Rukopis je zasnovan na izuzetno temeljitom istraživanju. Autor je uključio veliki broj izvora različite vrste, svi elementi skupa podataka koji su analizirani obrađeni su iscrpno. 2. Istraživanje se odlikuje raznovrsnošću upotrijebljene metodologije. Radi se o pristupu mješovitih i interdisciplinarnih metoda, gdje se u pravoj mjeri primjenjuju i kvalitativne i kvantitativne metode. 3. Istraživanje je multidisciplinarno te ne ostaje „zarobljeno“ u usko definiranu filološku sferu, nego, kako i priliči studiji iz oblasti historije jezika, uzima u obzir jezičke i kulturne kontakte, te književnu i kulturnu tradiciju. 4. Ovo

istraživanje donosi nova znanja u ovoj oblasti tako što se prethodna istraživačka tradicija sistematizira i istovremeno dopunjava. 5. Sve tvrdnje iznesene u ovom rukopisu potkrijepljene su konkretnim i relevantnim empirijskim podacima. U tom smislu, posebno treba spomenuti Rječnik, ali i druge elemente rukopisa, npr. razmatranje čestoće upotrebe pojedinih riječi i kolokacija.

Naučni radovi

U radu "Pisanje skraćenica za stručna zvanja novijeg datuma: jezička i zakonska rješenja u Bosni i Hercegovini" autor analizira jednu od novina koju je donio bolonjski proces, a to su nazivi akademskih i stručnih zvanja koja se stječu završetkom određenog ciklusa studija, prije svega prvog i drugog ciklusa. U analizi se posebno bavi pitanjem pisanja skraćenica za ta zvanja, te razmatra bosanskohercegovačka zakonska rješenja koja propisuju način pisanja skraćenica za stručna zvanja novijeg datuma, i to na državnom i entitetskom nivou, kao i u kantonima, te analizira jezička rješenja o ovom pitanju data u recentnim pravopisnim priručnicima službenih jezika u Bosni i Hercegovini, a posebno u *Pravopisu bosanskoga jezika* iz 2017. godine. Bolonjski proces donio je brojne izmjene u sistemu visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Umjesto prethodnog jednog stepena visoke stručne spreme i jednog stručnog zvanja visokog obrazovanja (zvanja diplomiranog) bolonjski sistem studija podrazumijeva dva stepena visoke stručne spreme u vidu dva ciklusa studija i dva stručna zvanja visokog obrazovanja (zvanja bakalaureata i magistra / mastera). Takva novonastala situacija polučila je različita zakonska rješenja u vezi s nazivima stručnih zvanja i skraćenicama u zakonskim i podzakonskim aktima svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini (BA, dipl. ing. / dipl. inž.; MA, ma, mr.), ali ni jezička rješenja data u recentnim jezičkim priručnicima bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika o ovom pitanju, očekivano, nisu istovjetna, a potpuno su drugačija od zakonskih rješenja (bacc., univ. bacc.; mag. msr.). Zbog toga je potrebno da se u Bosni i Hercegovini izgradi novi i unificiran terminološki aparat naziva i skraćenica za stručna zvanja koji bi – donoseći makar približno ista zakonska i jezička rješenja – u nekom trenutku mogao postati društveno prihvatljiv i ustaljen, tako da nazivi za stručna zvanja budu jednoznačno terminološki obuhvaćeni. Samim tim, i pripadajuće skraćenice bile bi nedvosmisleno određene. Stoga je prvi zadatak ka ostvarivanju tog cilja da jezička rješenja u vezi s ovim pitanjem, bez obzira na to što se međusobno razlikuju, budu inkorporirana u zakonske i podzakonske akte u Bosni i Hercegovini.

U radu "Erlangenski rukopis – izvor makedonskog usmenog stvaralaštva: jezičko istraživanje" autor, analizirajući jezik pjesama rukopisa, nastoji dati argumentirane pretpostavke o provenijenciji pjesama. Erlangenski rukopis predstavlja zbirku usmenih pjesama nastalih na južnoslavenskom štokavskom području. No, ova zbirka pjesama niti je datirana niti lokalizirana, tj. u samom rukopisu ne postoje vremenske i mjesne odrednice o njegovu postanku. Jezička i druga istraživanja Erlangenskog rukopisa doprinijela su pak da se rasvijetli datacija i lokalizacija ovog rukopisa: općeprihvaćena je postala teza kako su pjesme Erlangenskog rukopisa nastale krajem 17. ili početak 18. stoljeća, a novija jezička istraživanja pokazuju da većina pjesama Erlangenskog rukopisa potječe iz Bosanske krajine, Slavonije i Vojvodine. Gerhard Gesemann, njemački slavist, koji je prvi objavio ovaj rukopis, ujedno je bio prvi istraživač koji se prihvatio jednog iznimno teškog zadatka: da s obzirom na jezičku strukturu rukopisa dâ osnovane pretpostavke o pisaru, mjestu i vremenu nastanka rukopisa kao i o provenijenciji pjesama. Gesemannov rad na objavljivanju Erlangenskog rukopisa svakako je hvale vrijedan, a njegovo proučavanje jezika i sadržaja pjesama ovog rukopisa postala je polazna osnova za sva daljnja istraživanja rukopisa. Međutim, u svome predgovoru koji je objavio zajedno s pjesmama Erlangenskog rukopisa Gesemann je donio pojedine zaključke koji su postali uvriježeni, ali koji nisu dovoljno argumentirani. Jedan od takvih zaključaka jeste da u Erlangenskom rukopisu ima i bugarskih pjesama, mada te pjesme – s obzirom na jezičke

odlike koje se susreću u njima – mogu pripadati i makedonskom usmenom stvaralaštvu. Književni historičari Tome Sazdov i Đenana Buturović upućuju na to da i makedonske pjesme pripadaju korpusu Erlangenskog rukopisa. Na tom tragu, baveći se postavkama koje daju Gesemann te Sazdov i Buturović, u ovome radu izdvojene su i jezički analizirane pjesme koje su, vrlo vjerovatno, makedonske provenijencije.

U radu "Riječi koje nisu turskog, arapskog i perzijskog porijekla i mješovite tvorenice u Škaljićevim *Turcizmima*" autor analitički propituje ustaljenu tvrdnju da u turcizme, arabizme i farsizme ne spadaju samo riječi koje su došle iz turskog, arapskog i perzijskog jezika nego i riječi koje su preuzete posredstvom ovih jezika, kao i riječi koje imaju makar jedan element (korijenski, tvorbeni ili gramatički morfem) koji dolazi iz ovih jezika. Ovakav pristup izučavanju riječi turskog, arapskog i perzijskog porijekla uveliko je doprinio tome da se i danas u ove riječi stranoga porijekla ubrajaju i one koje to nisu, kao i mješovite tvorenice (hibridne riječi). Stoga su u ovome radu izdvojene riječi iz *Turcizama* za koje Škaljić navodi da ne dolaze iz turskog, arapskog i perzijskog jezika, kao i mješovite tvorenice čija jedna sastavnica dolazi iz jednog od ovih triju jezika, kako bi se, prije svega, stvorio uvid u broj ovih riječi u *Turcizmima* i preispitala valjanost kriterija njihova uvrštavanja u *Turcizme*, s osvrtom na jezičku utemeljenost i danas manje-više ustaljenih termina *orijentalizmi* i *turcizmi*. Autor zaključuje sljedeće: 1. Škaljić je u svoj rječnik uvrstio 229 riječi koje ne potječu iz turskog, arapskog i perzijskog jezika, i to iz ukupno 16 jezika (koji dakle nisu ni turski, ni arapski ni perzijski). 2. Škaljić je u svoj rječnik uvrstio 116 mješovitih tvorenica u kojih je jedna sastavnica turskog, arapskog ili perzijskog porijekla (uglavnom sufiks), dok druga sastavnica stranog porijekla ne dolazi ni iz jednog od ovih triju jezika. 3. Škaljić je u svoj rječnik uvrstio 111 mješovitih tvorenica u kojih je jedna sastavnica turskog, arapskog ili perzijskog porijekla (uglavnom sufiks), dok je druga sastavnica domaćeg (bosanskog) porijekla: 78 je mješovitih tvorenica u kojih je jedna sastavnica turskoga, a druga bosanskog porijekla, 23 je mješovitih tvorenica u kojih je jedna sastavnica arapskoga, a druga bosanskog porijekla, 10 je mješovitih tvorenica u kojih je jedna sastavnica perzijskoga, a druga bosanskog porijekla. 4. Termin *orijentalizmi* i *turcizmi* nisu odgovarajući, zato što nisu jednoznačni i precizni. Pod *turcizmima* nekad se podrazumijevaju riječi iz osmanskog turskog jezika preuzete u drugi jezik, a nekad i riječi arapskog i perzijskog porijekla preuzete u drugi jezik posredstvom osmanskog turskog jezika. Ako se za kriterij terminološkog određivanja leksičkih posuđenica uzmu jezičko porijeklo i srodnost jezika, termini *orijentalizmi* i *turcizmi*, po mišljenju autora, nisu utemeljeni. Precizni i nedvosmisleni bili bi pojedinačni termini: *turcizmi* (direktne posuđenice iz turskoga), *arabizmi* (direktne posuđenice iz arapskoga) i *farsizmi* (direktne posuđenice iz perzijskoga). Dakako, autor smjelo i argumentirano iznosi svoja stajališta, bez obzira na terminološko šarenilo.

U radu "Glagolske konstrukcije (*u*)činiti (*se*) + imenica ili pridjev stranoga porijekla u Parry – Lordovoj zbirci" autor analizira glagolske konstrukcije sastavljene od glagola nepotpuna značenja (*u*)činiti (*se*) i imenice ili pridjeva stranoga porijekla kao nosioca leksičkog značenja predikata u bošnjačkim epskim pjesmama na primjeru Parry – Lordove zbirke iz 1953. godine. Takve konstrukcije u stihovnoj strukturi popunjavaju poziciju predikata, bilo dekomponiranog (glagol + imenica), bilo semikopulativnog (glagol + pridjev), i jedno su od karakterističnih obilježja usmenog epskog stila. Provedeno istraživanje potvrđuje da su pridjevi u tim predikatima bezuvjetno orijentalnog porijekla, dok su imenice uglavnom orijentalnog, a izuzetno italijanskog i albanskog porijekla. Svrha analize nije bila samo da se dâ opis tih konstrukcija već i da se objasne razlozi za njihovu izrazitu učestalost. Njihova česta upotreba u epskoj poeziji odraz je težnje za jednostavnošću, koju epski pjevači ispunjavaju služeći se tradicionalnim obrascima epskih formula, tako da se zamjenjivanjem jedne imenice ili pridjeva drugom istosložnom imenicom ili pridjevom u tim konstrukcijama veoma lahko stvaraju formule drugog polustiha. Jednostavnost korištenja tih konstrukcija u sastavljanju stihova pogoduje učestalosti njihove upotrebe. U radu je objavljen popis svih tih konstrukcija iz

odabranog korpusa u formi rječničkog članka, čija struktura uključuje naglašenu natuknicu, etimološku odrednicu, oznaku vrste riječi, leksikografsku (stilsku) odrednicu, opis značenja i primjer.

U radu "Italijanske posuđenice u savremenom bosanskom jeziku" autor analizira bosansko-italijanske dodire koji su rezultirali posuđivanjem riječi iz italijanskoga u bosanski jezik, pitanje njihove kvantifikacije, te fonetsko-fonološku i ortografsku te morfološku i semantičku adaptaciju italijanizama. Zbog svog geopolitičkog položaja Bosna i Hercegovina u prošlosti je bila izložena raznim historijskim i kulturnim utjecajima i dodirima. Intenzivniji bosansko-italijanski dodiri mogu se sagledati kroz dvije dimenzije: prva je dijahronijska i odnosi se na višestoljetne (od početka 13. do kraja 18. stoljeća) direktne i indirektne utjecaje koje je Mletačka Republika imala na Bosnu posredstvom političkih i trgovačkih veza; druga je sinhronijska i predstavlja dodire bosanskog i italijanskog standardnoga jezika, koji su naročito vidljivi od 19. stoljeća. Zahvaljujući tim stalnim dodirima, bosanski jezik obogaćen je znatnim brojem venecijanizama i riječi iz italijanskoga književnog jezika, prvenstveno iz sfere umjetnosti, kulture i gastronomije, od kojih većina ima status internacionalizma i spada u standardni bosanski jezik. Premda je do konačne kvantifikacije riječi stranoga porijekla u nekom jeziku teško doći, ovo istraživanje pokazuje da je minimalan broj riječi italijanskog porijekla u savremenom bosanskom jeziku približno 350. Bosanski i italijanski jezik pokazuju brojne sličnosti na fonetsko-fonološkom nivou, iako su posrijedi jezici koji su genetski i tipološki međusobno udaljeni. Razlike se među njima pak očituju u tome što italijanski ima diftonge, poluvokale i geminirane konsonante, koji podliježu fonološkim promjenama u procesu adaptacije. Te razlike ukazuju na činjenicu da bosanski gotovo u potpunosti slijedi fonološki princip (da se piše kao što se izgovara), a italijanski djelimično. Ortografske razlike između bosanskog i italijanskog najupadljivije su u kategoriji pojedinačnih konsonanata i konsonantskih grupa. Italijanizmi u bosanskom jeziku pretežno su imenice. Analiza gramatičke kategorije roda pokazuje da većina italijanskih imenica ima isti rod kao i imenički italijanizmi u bosanskom, dok znatno manji broj mijenja rod u procesu morfološke adaptacije. Među imeničkim italijanizmima muškog roda najveći je broj onih koji potječu od imenica koje u italijanskome završavaju na -o, dok u bosanskom gube taj nastavak, završavaju na konsonant u nominativu jednine te imaju nulti nastavak (-ø) i deklinacioni obrazac (a-vrste) prema kojem se uglavnom i mijenjaju imenice muškog roda u bosanskom. Među imeničkim italijanizmima ženskog roda najveći je broj onih koji dolaze od imenica koje u italijanskom završavaju na -a, dok u bosanskom također imaju -a u nominativu jednine i imaju obrazac promjene (e-vrsta) svojstven imenicama ženskog roda u bosanskom. Semantička analiza pokazuje da je u većini italijanizama u bosanskom jeziku došlo do promjene značenja u odnosu na italijanske riječi od kojih su postali. Razlog tome jeste što su italijanske riječi koje se posuđuju višeznačne te se u procesu njihove integracije u leksički sistem bosanskog jezika preuzima jedno od više značenja, ili dobijaju novo i drugačije značenje. Italijanizmi s nepromijenjenim značenjem uglavnom su postali od italijanskih riječi koje imaju jedno značenje, a pretežno se koriste u muzici i botanici, rjeđe u meteorologiji, sportu, trgovini i kuharstvu.

Ostali radovi

U radovima "Deliverable D1.36 Report on the Bosnian Language" i "Language Report Bosnian", koji su objavljeni na engleskom jeziku, pokazuje se da ne postoje jezičke tehnologije za bosanski jezik. Stoga je potrebno poduzeti početne korake prema tehnološkoj podršci bosanskom jeziku, kako bi se spriječilo njegovo digitalno izumiranje. U Bosni i Hercegovini nisu pokrenuti programi usmjereni na istraživanje i razvoj jezičko-tehnoloških proizvoda. Bosanski jezik je prisutan u digitalnoj sferi manje-više onoliko koliko je uključen u strane, višezjezičke alate i resurse, koji su uglavnom povezani s mašinskim prevodjenjem (Google

Translate i drugi). Autor ovim člancima, koji su usmjereni na određene društvene aspekte nauke o bosanskom jeziku u globalnim okolnostima koji podrazumijevaju razvoj alata za međunarodno prepoznavanja bosanskog jezika, pokazuje svoju ozbiljnu usmjerenost ka poboljšanju rangiranja i vidljivosti bosanskog jezika u međunarodnim okvirima, što je svakako vrijedan i društveno važan napor.

U stručnom radu "Institut za savremeni jezik" autor daje osnovne podatke o prvoj ustanovi ovakvog tipa u Bosni i Hercegovini pod nazivom Institut za savremeni jezik pri Višoj pedagoškoj školi u Sarajevu, koji je osnovan 1948. godine a zatvoren 1952. godine. Autor rada daje podatke o aktivnostima ovog Instituta, gdje je pokrenut prvi lingvistički časopis u Bosni i Hercegovini pod naslovom *Pitanja savremenog književnog jezika*, pri čemu se daju informacije o objavljenim sveskama i brojevima ovog časopisa, čiji je odgovorni urednik Jovan Vuković. Članak upućuje na neke važne aspekte razvoja institucionalnih procesa u sferi nauke o jeziku na tlu Bosne i Hercegovine, praveći pri tome paralele prema ondašnjim jugoslavenskim naučnim centrima. Autor apostrofira da je nominacija jezika u člancima i politici časopisa odraz društveno-političkih utjecaja, zbog čega je ovaj članak općenito važan za sagledavanje razvoja službenih jezika u Bosni i Hercegovini u okviru sociolingvističkih istraživanja.

NAUČNI PROJEKTI

Dr. sc. Tarik Ćušić, naučni saradnik Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, bio je voditelj triju naučnih projekata nakon izbora u zvanje naučnog saradnika (2021). Sva tri naučna projekta prijavljena su u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu uz saglasnost Vijeća Instituta:

1. *Terminološka leksika u bosanskom jeziku*, zasnovan 2021. godine (izrada u toku), s ciljem ujednačavanja terminološke leksike kao posebne faze pripreme, analize i upotpunjavanja korpusa za izradu bosanske standardnojezičke građe i posebnih priručnika u terminološkoj leksikologiji i leksikografiji
2. *Jezik bošnjačkog usmenog epskog pjesništva*, zasnovan 2022, a završen 2024. godine, koji se bavio stranim leksičkim nanosima u bošnjačkom epskom pjesništvu (isključujući u brojnoj literaturi poprilično obrađeni orijentalni sloj), što, između ostalog, uključuje jezičke dodire i adaptaciju posuđenica iz grčkog, latinskog, italijanskog, njemačkog i mađarskog jezika, analizu riječi stranoga porijekla kao elemenata epske poetske gramatike, ustanovljavanje frekventnosti riječi stranoga porijekla te izradu rječnika s etimološkom obradom natuknica
3. *Jezik usmenog stvaralaštva Bošnjaka*, zasnovan 2023. godine (izrada u toku), koji se bavi lingvističkom analizom bošnjačkih pjesama Erlangenskog rukopisa na fonološkom, gramatičkom i značenjskom nivou s osnovnim ciljem da se dobije potpuna slika bošnjačkih pjesama Erlangenskog rukopisa na svim nivoima jezičke strukture i poređenje u pogledu sličnosti i razlika u jeziku s pjesmama rukopisa drugačije provenijencije.

OSTALE REFERENCE

Dr. sc. Tarik Ćušić, naučni saradnik Instituta za jezik, koji na Univerzitetu u Sarajevu radi od 2010. godine, ima petnaestogodišnje iskustvo u stručnim i naučnim publiciranim istraživanjima iz lingvističke bosnistike. Učestvovao je na naučnim konferencijama i skupovima koji su organizirani u Bosni i Hercegovini, a bio je izlagač na: međunarodnoj naučnoj konferenciji *Bosanska usmena tradicija u kulturi svijeta* (Mostar, 2017), drugoj međunarodnoj naučnoj konferenciji *Bosanska usmena tradicija u kulturi svijeta* (Mostar, 2018),

3. Simpoziju o bosanskom jeziku (Sarajevo, 2021), četvrtom internacionalnom kolokviju *Bosanska usmena tradicija u kulturi svijeta* (online, 2021), naučnoj konferenciji *Razvoj lingvističke bosnistike* (Sarajevo, 2022).

Doprinos dr. sc. Tarika Ćušića procesu internacionalizacije veoma je značajan, a što je jedan od ključnih strateških ciljeva Univerziteta u Sarajevu. Do sada je učestvovao u pet međunarodnih mobilnosti. U sklopu evropskog programa mobilnosti studenata i akademskog osoblja Erasmus boravio je na više univerziteta: u Slavističkom institutu Univerziteta u Heidelbergu (Njemačka) 2017. godine, kada je održao predavanje o jezičkoj situaciji u Bosni i Hercegovini, i 2019. godine, kada je održao predavanje o jeziku i grafiji Erlangenskog rukopisa (na njemačkom jeziku); na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu (Hrvatska) 2019. godine, gdje je prisustvovao predavanjima na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost; u Institutu za slavensku filologiju Jagelonskog univerziteta u Krakovu (Poljska) 2022. godine, kada je održao predavanja o temama "Bosanski, hrvatski i srpski jezik: sličnosti i razlike" i "Jezik bošnjačkih epskih pjesama"; na Univerzitetu Saarland u Saarbrückenu (Njemačka) 2022. godine, gdje je išao na radne sastanke s profesorima slavistima. Pored toga, bio je kontakt-osoba za dvije dolazne mobilnosti u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu u okviru istog programa (2022. i 2024). Od kraja 2021. i tokom prve polovine 2022. godine učestvovao je u evropskom projektu "European Language Equality" (ELE). S velikim i sveobuhvatnim konzorcijem koji se sastoji od 52 partnera koji pokrivaju sve evropske zemlje, istraživanja te sve glavne panevropske inicijative, projekat ELE razvija strateški program istraživanja i inovacija radi postizanja potpune digitalne jezičke jednakosti u Evropi do 2030. kao krajnjeg cilja. U sklopu tog projekta obavio je istraživanje o dostupnosti tehnološki potpomognute komunikacije za bosanski jezik. Kao dobitnik stipendije vlade Švicarske ("Swiss Government Excellence Scholarship") obavio je jednogodišnje postdoktorsko istraživanje o temi "Wörter fremden Ursprungs in bosniakischen mündlichen epischen Gedichten" u Slavističkom seminaru Univerziteta u Baselu (Švicarska) akademske 2022/2023. Tokom boravka u Baselu održao je predavanje o temi istraživanja na Kolokviju o slavistici te radionicu za studente pod naslovom "Das Fremde im Eigenen: Fremdwortanalyse im BKMS".

Učestvovao je na međunarodnim naučnim konferencijama u organizaciji regionalnih univerziteta i društveno-kulturnih ustanova iz Sjeverne Makedonije i Srbije (*Makedonski jezik – izvor za naučna istraživanja* 2021. godine, *Bosanski jezik – historijski razvoj i savremeni trenutak* 2025. godine).

U sklopu različitih aktivnosti i događaja koje je organizirao Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu, pod kojima se podrazumijeva društvena aktivnost, dr. sc. Tarik Ćušić održao je kraća izlaganja koja su popraćena u medijima, održao je predavanja za srednjoškolce iz Bosne i Hercegovine te je kao izlagač učestvovao na tribinama u vezi s bosanskim jezikom.

Od 2021. godine, s prekidom akademske 2022/2023. godine, dr. sc. Tarik Ćušić radi kao koordinator za međunarodnu saradnju Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu.

ZAKLJUČAK S PRIJEDLOGOM

Nakon što je stekla potpuni uvid u prijavu i priloženu dokumentaciju kandidata, Komisija jednoglasno zaključuje da kandidat **dr. sc. Tarik Ćušić**, naučni saradnik u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu, u potpunosti **ispunjava** sve potrebne, i formalne i suštinske, zakonom propisane uvjete za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika za oblast *lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik*.

Komisija donosi ovakav zaključak imajući posebno u vidu sljedeće činjenice u vezi s kandidatom dr. Tarikom Čušićem, naučnim saradnikom Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu:

1. proveo je cijeli izborni period u zvanju naučnog saradnika (u to zvanje izabran je 30. 6. 2021. godine), i to na oblasti za koju se kandidat bira;
2. objavio je jednu naučnu knjigu, i to iz oblasti za koju se kandidat bira, nakon izbora u zvanje naučnog saradnika;
3. objavio je pet naučnih radova u priznatim publikacijama, i to iz oblasti za koju se kandidat bira, nakon izbora u zvanje naučnog saradnika, te tri dodatna članka;
4. bio je voditelj triju naučnih projekata u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu nakon izbora u zvanje naučnog saradnika;
5. učestvovao je na više međunarodnih konferencija i naučnih skupova organiziranih u Bosni i Hercegovini i inozemstvu;
6. dao je značajan doprinos procesu internacionalizacije kao jednom od ključnih strateških ciljeva Univerziteta u Sarajevu;
7. radi kao koordinator za međunarodnu saradnju Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu od 2021. godine, s prijelazom akademske 2022/2023. godine.

Na osnovu uvida u biografiju i bibliografiju te dostavljenu dokumentaciju dr. sc. Tarika Čušića te na osnovu poznavanja kandidata, Komisija je nepodijeljenog mišljenja da je riječ o istraživaču koji je postigao vrijedne rezultate u nauci i struci. Njegov dosadašnji naučni i stručni angažman sasvim jasno pokazuje kako je pred njim nastavak uspješne akademske karijere.

Komisija je uvjerena u zaključak koji je iznijela, ocjenjujući sa zadovoljstvom i s punom naučnom i stručnom odgovornošću da dr. sc. Tarik Čušić ispunjava sve potrebne formalne i suštinske uvjete za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu.

PRIJEDLOG: Na osnovu iznesenog, Komisija predlaže Vijeću Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu da **dr. sc. Tarika Čušića, naučnog saradnika Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, izabere u zvanje višeg naučnog saradnika** za oblast *lingvistika – bosanski, hrvatski i/ili srpski jezik* u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu.

Sarajevo, 13. 03. 2026.

UNIVERZITET U SARAJEVU
INSTITUT ZA JEZIK
SARAJEVO, H. Kikića 12
Broj: 01/147/26
Datum: 13. 3. 2026

KOMISIJA

1. Dr. sc. Alen Kaladžija, predsjednik

2. Dr. sc. Jasmin Hodžić, član

3. Dr. sc. Erma Ramić-Kunić, član